

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**unor prevederi din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la
statutul militarilor**

(interdicția deținerii multiplei cetățenii de către militarii prin contract)

(Sesizarea nr.126a/2016)

CHIȘINĂU

31 ianuarie 2017

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
Dl Alexandru TĂNASE, *președinte*,
Dl Aurel BĂIEȘU,
Dl Igor DOLEA,
Dl Tudor PANȚÎRU,
Dl Victor POPA,
Dl Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 25 octombrie 2016
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 31 ianuarie 2017 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională de către dl Mihail Cotorobai, Avocat al poporului, privind controlul constituționalității art. 28 alin. (6) lit. e) și art. 35 alin. (3) lit. g) din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor.

2. Autorul sesizării a pretins, în esență, că nomele contestate, care interzic militarilor prin contract dreptul de a deține mai multe cetățenii, restrâng dreptul la muncă, la libera circulație și dreptul la educație și sunt discriminatorii, fapt contrar articolelor 1 alin. (3), 4 alin. (1), 15, 16, 17, 27, 35, 43, 57 din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 18 noiembrie 2016 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În cadrul ședinței publice a Curții, sesizarea a fost susținută de către reprezentantul Avocatului poporului, dl Igor Muntean, consultant principal în Direcția de politici, reforme și rapoarte din cadrul Oficiului Avocatului Poporului.

6. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept în Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenko, viceministru al Justiției. Ministerul Apărării a fost reprezentat de către dl Radu Sereda, șef al Direcției juridice a Ministerului Apărării.

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

ÎN FAPT

7. Drepturile și îndatoririle militarilor, modul de îndeplinire a serviciului militar, interdicțiile și restricțiile privind exercitarea unor drepturi ale militarilor sunt reglementate de Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor.

8. Potrivit art. 28 alin. (6) lit. e) din legea menționată, nu pot fi încadrați în serviciul militar prin contract cetățenii Republicii Moldova care dețin cetățenia altui stat.

9. Conform art. 35 alin. (3) lit. g) din aceeași lege, eliberarea militarilor din serviciul militar prin contract se efectuează în cazul dobândirii cetățeniei altui stat.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 35

Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]”

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 56

Devotamentul față de țară

„(1) Devotamentul față de țară este sacru.

(2) Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, ***răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin*** și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurământul cerut de ea.”

Articolul 57

Apărarea Patriei

„(1) Apărarea Patriei este un drept și o datorie sfântă a fiecărui cetățean.

(2) Serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice, în condițiile legii.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 privind statutul militarilor (M.O., 2005, nr. 129-131, art. 618) sunt următoarele:

Articolul 8

Drepturile și libertățile militarilor

„Militarii beneficiază de drepturile și libertățile stabilite pentru cetățenii Republicii Moldova de Constituție, de legislația în vigoare și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, cu restricțiile condiționate de particularitățile serviciului militar.”

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

Articolul 28

Încadrarea în serviciul militar prin contract

„[...]

(6) Nu pot fi încadrați în serviciul militar prin contract cetățenii:

[...]

e) care dețin cetățenia altui stat;

[...]”

Articolul 35

Eliberarea militarilor din serviciul militar

„[...]

(3) Eliberarea militarilor din serviciul militar prin contract se efectuează în următoarele cazuri:

[...]

g) la dobândirea cetățeniei altui stat;

[...]”

Articolul 38

Îndeplinirea serviciului militar în cazul pluralității de cetățenii

„[...]

(2) Cetățenii Republicii Moldova care au domiciliu permanent legal pe teritoriul Republicii Moldova și care dețin cetățenia unui alt stat nu pot fi încadrați în serviciul militar prin contract.”

12. Prevederile relevante ale Legii cetățeniei Republicii Moldova nr.1024 din 2 iunie 2000 (republicată în M.O., 2005, ediție specială) sunt următoarele:

Articolul 25

Drepturile și îndatoririle în cazul pluralității de cetățenii

„Cetățenii Republicii Moldova, domiciliați legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, care posedă legal și cetățenia unui alt stat beneficiază în egală măsură de aceleași drepturi și îndatoriri ca și ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova.”

13. Prevederile relevante ale Convenției Europene cu privire la cetățenie (adoptată la Strasbourg, la 6 noiembrie 1997 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 621-XIV din 14 octombrie 1999) sunt următoarele:

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

Articolul 3
Competența statului

”1) Fiecare stat este în drept să determine prin legislația sa care îi sunt cetățenii.

[...]”

Articolul 17
Drepturile și obligațiunile ce decurg din cetățenia multiplă

„1) Cetățenii Statului Parte care posedă o altă cetățenie au, pe teritoriul acestui Stat Parte unde trăiesc, aceleași drepturi și obligațiuni ca și cetățenii acestui stat.

[...]”

ÎN DREPT

14. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență interdicția de a deține cetățenia altui stat decât a Republicii Moldova la încadrarea în serviciul militar prin contract, precum și eliberarea din serviciul militar prin contract la dobândirea cetățeniei altui stat.

15. Prin urmare, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii constituționale interconexe, precum dreptul la egalitate și principiul nediscriminării, precum și principiul priorității dispozițiilor actelor internaționale la care Republica Moldova este parte în materia protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

A. ADMISIBILITATEA

16. În conformitate cu decizia sa din 18 noiembrie 2016, Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

17. Articolele 25 lit. i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. i) din Codul jurisdicției constituționale acordă Avocatului poporului dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

18. Curtea subliniază că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea relației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

19. Curtea reține că obiectul controlului de constituționalitate îl constituie prevederile art. 28 alin. (6) lit. e) și art. 35 alin. (3) lit. g) din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor.

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

20. Totodată, examinând sesizarea, Curtea a observat că o normă cu un obiect similar este cuprinsă și la alin. (2) art. 38 din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor. Deși în sesizare autorul nu a invocat dispozițiile alin. (2) art. 38, Curtea constată că acestea se află în conexiune cu prevederile contestate. Astfel, în temeiul art. 6 alin. (3) din Codul jurisdicției constituționale, potrivit căruia Curtea Constituțională poate pronunța o hotărâre și în privința altor acte normative a căror constituționalitate depinde în întregime sau parțial de constituționalitatea actului contestat, Curtea va exercita de asemenea controlul constituționalității art. 38 alin. (2).

21. Curtea observă că normele contestate nu au făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate.

22. Curtea notează că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există niciun temei de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

23. Curtea observă că autorul sesizării susține că normele contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4 alin. (1), 15, 16, 17, 27, 35, 43, 57 din Constituție.

24. Curtea menționează că articolele 1 și 4 poartă un caracter generic și constituie imperative de ordin general-obligatoriu care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate. Totodată, Curtea reține că dispozițiile articolelor 15, 17, 27 și 57 din Constituție, invocate de autorul sesizării, sunt irelevante în raport cu norma contestată.

25. Astfel, pentru a elucida aspectele abordate în sesizare, Curtea va opera cu prevederile articolelor 16, 35 și 43 din Constituție, precum și prin raportare la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare – *Curtea Europeană*).

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 16 COMBINAT CU ARTICOLELE 35 ȘI 43 DIN CONSTITUȚIE

26. Autorul sesizării pretinde că prevederile contestate contravin articolului 16 din Constituție, care prevede:

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

27. De asemenea, autorul consideră că normele contestate încalcă articolul 35 din Constituție, potrivit căruia:

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]”

28. În același timp, autorul susține că dispozițiile legale criticate sunt contrare articolului 43 din Constituție, care stabilește:

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

1. Argumentele autorului sesizării

29. În motivarea sesizării, autorul pretinde că, prin aplicarea art. 28 alin. (6) lit. e) și art. 35 alin. (3) lit. g) din Legea cu privire la statutul militarilor, cetățenii care execută serviciul militar prin contract sunt discriminați în raport cu alți cetățeni ai Republicii Moldova, care dețin unele funcții publice sau au statut de demnitate publică și care au dreptul să dețină mai multe cetățenii.

30. În opinia autorului sesizării, condiția cetățeniei unice, instituită pentru militarii prin contract, nu se bazează pe o justificare obiectivă și nu urmărește un scop legitim, nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

31. De asemenea, autorul sesizării menționează că persoanele care candidează pentru admiterea în instituțiile de învățământ militar superior trebuie să dețină numai cetățenia Republicii Moldova, deoarece, în condițiile Legii cu privire la statutul militarilor, studenții acestor instituții au statut de militari prin contract. Prin urmare, în viziunea autorului, normele contestate îngădesc și dreptul la învățătură, statuat de art. 35 din Constituție.

2. Argumentele autorităților

32. În opinia sa scrisă, Parlamentul menționează că deținerea de către militarul angajat prin contract a unei alte cetățenii decât a Republicii Moldova poate trezi dubii referitor la loialitatea acestuia față de țară. Astfel, Parlamentul a considerat necesară instituirea restricției multiplei cetățenii pentru militarii prin contract, întru asigurarea loialității acestora față de stat și pentru excluderea conflictelor de interese, ce ar putea apărea în cadrul exercitării de către acești cetățeni a obligațiilor lor profesionale.

33. În același timp, Parlamentul consideră că normele contestate nu încalcă dreptul la muncă, or, statul oferă cetățenilor săi dreptul de a alege între încadrarea în serviciul militar prin contract sau accederea la o altă muncă.

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

34. Totodată, Parlamentul a susținut că normele contestate nu încalcă dreptul la învățătură, deoarece Constituția permite instituțiilor de învățământ superior să aprobe norme proprii și să-și stabilească programele de învățământ.

35. Potrivit Guvernului, restricția deținerii de către militarii prin contract a mai multor cetățenii este condiționată de scopul asigurării securității naționale.

36. De asemenea, cu privire la principiul nediscriminării, invocat de autorul sesizării, Guvernul a menționat că raporturile de muncă ale unor persoane ce dețin funcții publice sau au statut de demnitate publică nu sunt similare cu raporturile de muncă ale militarilor care au îndatoriri specifice serviciului militar.

37. În concluzie, Guvernul a susținut că normele contestate urmăresc un scop legitim și sunt necesare într-o societate democratică, fiind în concordanță cu Constituția și cu Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

38. Instituția prezidențială nu a prezentat Curții opinia sa.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale

39. Curtea menționează că cetățenia desemnează legătura juridică între persoană și stat. Calitatea de cetățean impune devotament și fidelitate față de interesele poporului, precum și îndeplinirea tuturor obligațiilor înscrise în Constituție și alte legi.

40. Curtea reține că instituția cetățeniei își găsește reglementarea juridică în Constituție și actele legislative subsecvente, în actele internaționale, precum Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția europeană cu privire la cetățenie.

41. Curtea menționează că Republica Moldova a ratificat Convenția europeană cu privire la cetățenie (CEC) în 1999, fără a formula rezerve în privința interdicției multiplei cetățenii. În acest sens, unul din principiile fundamentale ale dreptului internațional este că statele sunt obligate să exercite cu bună credință tratatele internaționale la care sunt parte.

42. Art. 17 din Convenția europeană cu privire la cetățenie instituie ***obligația Republicii Moldova de a asigura ca cetățenii săi care posedă și alte cetățenii să beneficieze de aceleași drepturi și obligații ca și ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova.***

43. În corespundere cu prevederile internaționale, art.25 din Legea cu privire la cetățenie a Republicii Moldova prevede că cetățenii moldoveni care posedă și cetățenia altui stat beneficiază de aceleași drepturi și obligații ca și ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova.

44. În cauza *Tănase contra Moldovei*, Curtea Europeană a constatat încălcarea prevederilor convenționale de către autoritățile Republicii

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

Moldova, prin adoptarea Legii nr. 273-XVI din 7 decembrie 2007, și anume încălcarea dreptului reclamantului de a fi ales în Parlament, drept garantat de articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Dispozițiile legii impuneau restricții la ocuparea unor funcții publice pentru persoanele care dețineau și cetățenia unui alt stat, decât a Republicii Moldova.

45. În această cauză, Curtea Europeană a considerat că existau alte mijloace de a proteja legile, instituțiile și securitatea națională ale Republicii Moldova.

46. De asemenea, Curtea Europeană a menționat că statul trebuia să țină cont de instrumentele și rapoartele internaționale relevante, în special de cele ale organismelor Consiliului Europei, în interpretarea garanțiilor convenționale și stabilirea unui consens general. Curtea Europeană a observat că atât Comisia împotriva Rasismului și Intoleranței, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, Comitetul pentru monitorizarea respectării obligațiilor, cât și Comisia de la Veneția au fost unanime în criticile lor asupra ingerinței.

47. Având în vedere concluziile Curții Europene în cauza *Tănase contra Moldovei*, Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr. 31 din 11 decembrie 2014 privind revizuirea Hotărârii Curții Constituționale din 26 mai 2009, prin care a declarat neconstituționale prevederile Legii nr.273-XVI din 7 decembrie 2007, care interziceau ocuparea funcțiilor publice de către cetățenii Republicii Moldova care dețin și o altă cetățenie.

3.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

48. Curtea constată că art. 28 alin. (6) lit. e) și art. 35 alin. (3) lit. g) din Legea cu privire la statutul militarilor stabilesc interdicția deținerii mai multor cetățenii pentru militarii prin contract, fapt care deosebește condițiile de angajare a militarilor de cele ale altor categorii de persoane care dețin unele funcții publice și au dreptul să dețină mai multe cetățenii.

49. De asemenea, Curtea observă că, în sensul Legii cu privire la statutul militarilor, studenții instituțiilor de învățământ militar superior au statut de militari prin contract.

50. Potrivit art. 16 din Constituție, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

51. Curtea reamintește că în jurisprudența sa constantă a statuat că orice diferență de tratament nu implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a stabili încălcarea articolului 16 din Constituție trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de tratament preferențial și că această distincție este discriminatorie (Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011).

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

52. Totodată, *o distincție este considerată discriminatorie dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă*, adică, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

53. Statul dispune de o anumită marjă de apreciere pentru a justifica un tratament diferit în situații analoge. Domeniul de aplicare al marjei de apreciere variază în funcție de circumstanțe și de context, dar Curții Constituționale îi revine misiunea de a aprecia în cele din urmă respectarea exigențelor Constituției.

54. Curtea reține că prezenta cauză se situează în contextul forțelor armate, care este un domeniu ce se află în strânsă legătură cu securitatea statului și, prin urmare, esențial pentru interesele vitale ale statului.

55. Curtea Europeană a stabilit că statele se bucură de o largă marjă de apreciere în domeniul securității naționale, în general, și al forțelor armate, în special (*Smith și Grady v. Regatul Unit și Lustig-Prean și Beckett v. Regatul Unit*).

56. În jurisprudența Curții Europene s-a menționat că, prin îmbrățișarea carierei militare, membrii forțelor armate *se supun de bună voie unui sistem de disciplină militară și unor limitări ale drepturilor și libertăților pe care acest sistem le implică* (*Kalac v. Turcia din 1 iulie 1997 și Larissis și alții v. Grecia din 24 februarie 1998*).

57. Totodată, aceste restricții sunt acceptabile numai în cazul în care există o amenințare reală pentru eficiența operațională a forțelor armate, iar afirmațiile cu privire la existența acestui risc trebuie să fie *„susținute de exemple”* (*Smith și Grady v. Regatul Unit și Lustig-Prean și Beckett v. Regatul Unit din 27 septembrie 1999*).

58. Curtea acceptă argumentele autorităților că militarii prin contract au obligația de loialitate față de stat în scopul asigurării securității naționale și a capacității de apărare a țării.

În același timp, Curtea constată că prin această restricție se instituie o prezumție absolută de rea-credință și lipsă de fidelitate față de stat.

59. Curtea subliniază că obligația militarilor de a fi loiali statului este consfințită de prevederile constituționale.

60. Astfel, potrivit articolului 56 alin. (1) din Constituție, **devotamentul față de țară este sacru**. Curtea reține că devotamentul față de țară este o îndatorire care, prin semnificație și importanță, reprezintă fundamentul celorlalte îndatoriri constituționale, întrucât **exprimă obligația esențială ce rezultă din raportul de cetățenie**. Astfel, între cetățean și stat se naște o legătură durabilă, însoțită de responsabilități reciproce.

61. La fel, articolul 56 alin. (2) din Constituție stabilește că: „Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, **răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin** și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurământul cerut de ea.”

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

62. Curtea menționează ca rațiunea normei constituționale rezidă în faptul că funcțiile respective și calitatea de militar presupun, în cadrul îndeplinirii lor, drepturi și obligații ale puterii, care, după caz, se aduc la îndeplinire prin forța de constrângere a statului. Pentru categoriile respective de cetățeni, îndeplinirea obligațiilor ce le revin în cadrul autorităților publice din care fac parte trebuie să fie făcută cu credință, devotament sacru și prezumat *a priori*.

63. Totodată, Curtea reține că devotamentul față de țară al militarilor este asigurat și prin jurământul depus. Jurământul militar, dat față de Republica Moldova, reprezintă asumarea responsabilității pentru respectarea legilor și regulamentelor militare. Curtea subliniază că **depunerea jurământului nu este o simplă formalitate**.

64. Curtea reține că încălcarea îndatoririi constituționale și legale atrage după sine răspunderea juridică.

65. Astfel, militarul poate fi tras la răspundere pentru trădare de patrie (art. 337 din Codul penal), divulgarea secretului de stat (art. 344 din Codul penal), predarea de bună voie în prizonierat (articolul 387 din Codul penal), părăsirea samavolnică a câmpului de luptă sau refuzul de a acționa cu arma (articolul 386 din Codul penal) etc.

66. Totodată, Curtea constată că în timp ce respectiva interdicție este instituită doar pentru militarii prin contract, militarii în termen pot deține și cetățenia altui stat, ambele categorii având obligații de loialitate față de țară. La fel, nu se poate afirma că ministrul apărării, Președintele Republicii Moldova, care este comandantul suprem al Forțelor Armate, și alte persoane, a căror activitate este legată de apărarea patriei și care pot deține și cetățenia altui stat, nu au obligații similare.

67. Concluzionând cele expuse, Curtea reține că o astfel de restricție, impusă unui grup de persoane fără o justificare obiectivă, depășește domeniul de aplicare al unei marje acceptabile de apreciere a statului, afectează dreptul la muncă și la studii, contrar articolelor 16, 35 și 43 din Constituție.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea Avocatului poporului Mihail Cotorobai pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor, prin care se instituie interdicția deținerii multiplei cetățenii de către militarii prin contract.

2. *Se declară neconstituționale:*

HOTĂRÂRE PRIVIND CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA CU PRIVIRE LA STATUTUL MILITARILOR (*INTERDICȚIA DEȚINERII
MULTIPLEI CETĂȚENII DE CĂTRE MILITARI PRIN CONTRACT*)

- litera e) a alineatului (6) din articolul 28;
 - litera g) a alineatului (3) din articolul 35;
 - alineatul (2) din articolul 38
- din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 31 ianuarie 2017
HCC nr. 3
Dosarul nr. 126a/2016